

ת"פ 67107/03/15 - מדינת ישראל נגד שמואל קרטיס

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 67107-03-15 מדינת ישראל נ' קרטיס
בפני כבוד השופט ד"ר אוהד גורדון

בעניין: מדינת ישראל על-ידי יחידת תביעות ירושלים - עו"ד ת'
טופז שם טוב

המאשימה

נגד

שמואל קרטיס על-ידי ב"כ עו"ד ח' רובינשטיין

הנאשם

הכרעת דין

האישום וגדר המחלוקת

1. בכתב האישום יוחסה לנאשם עבירה של תקיפה הגורמת חבלה של ממש, לפי סעיף 380 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"). כפי הנטען, ביום 22.8.13 בשעות הצהריים, על רקע חוב כספי של המתלון מר א ב לנאשם, הגיע הנאשם למקום בשכונת רמות בירושלים בו עבד המתלון בשיפוצים (להלן: "הדירה"). הנאשם פנה למתלון ודרש את כספו. המתלון השיב "למה אתה מדבר ככה". הנאשם ענה "אתה לא רוצה להביא את הכסף, בוא נרד למטה אני רוצה לדבר איתך". השניים ירדו מן הדירה אל מתחת לבניין, שאז אמר הנאשם למתלון "אתה לא רוצה להביא את הכסף" ונגח בפניו. המתלון עף לאחור ונפל על הרצפה. שפתו העליונה נחתכה כך שדימם ונזקק לתפרים.

2. פרשת ההוכחות הציגה עימות בין שתי גרסאות: זו של המתלון, וזו של הנאשם. העימות אינו מתמקד ברקע לאירוע, שכן שניהם מסרו כי היו מסוכסכים על רקע חוב של המתלון לנאשם (ולטענת הנאשם גם מסיבה נוספת שתדון בהמשך). גם האקט האלים אינו במחלוקת: הנאשם אישר כי נגח בפניו של המתלון וחבל בו. המחלוקת מתמקדת בטענת הנאשם כי עשה כן כתגובת-מגננה בפני מתקפה מצדו של המתלון, בעוד שהמתלון טוען אחרת: שהותקף לפתע בידי הנאשם. סוגיה נוספת שעלתה לדיון עניינה במשקלם של מחדלי חקירה, ובסוגיה זו נשמעו עדויותיהם של מספר חוקרי משטרה לגבי הניסיונות שנעשו לאתר עדי ראיה לאירוע.

דין

עדות המתלון

3. המתלון סיפר בעדותו כי הוא משמש כקבלן, וכי הנאשם עבד אצלו מספר ימים ועל כן המתלון חב לו כ-1,100 ₪. בשל קשיים אליהם נקלע המתלון, לא הצליח לפרוע את החוב. מדי פעם נהג להתקשר

לנאשם ולמסור לו שלא ידאג וכי ישלם את הסכום לשיעורין. כאשר נשכר המתלון לעבודת השיפוצים בדירה הנדונה, עדכן את הנאשם כי יוכל לפרוע את החוב, ואף פגש בנאשם בדירה וסיכם אתו כי ישלם לו את החוב בתשלומים. כעבור מספר ימים, ביום האירוע מושא האישום, הגיע הנאשם לדירה האמורה ודרש את הכסף. המתלון השיב שאין לו את הסכום, שאז ביקשו הנאשם "בוא תרד למטה אני רוצה לדבר איתך". המתלון הסכים וירד בעקבות הנאשם. המתלון תיאר כיצד בהמשך, בעודם צועדים בשביל הסמוך לכניסה לבניין, הסתובב הנאשם לעברו ובהפתעה נגח בפניו של המתלון, שנפל ארצה. המתלון הוסיף ותיאר את חבלותיו שכללו תזוזה של שיניו הקדמיות וכן חתך בשפתו אשר הצריך טיפול פלסטי בבית חולים. עוד סיפר כי הנאשם נמלט מן המקום (פ/16, פ/23).

4. עדותו של המתלון הותירה עלי רושם אמין. הוא העיד באופן שוטף, ותיאר את ההתרחשות בצורה חיה, מפורטת ומוחשית, ולא אחת גם אמוציונאלית. כך סיפר כיצד הסכים לבקשתו של הנאשם להתלוות אליו לשיחה ולא חשד בכוונות אלימות מצדו, ותיאר את תחושות ההפתעה עת הסתובב לעברו הנאשם ונגח בו (פ/17 ש' 22-19, פ/23 ש' 26; פ/24 ש' 5). כשסיפר על הפגיעה בו הצביע במקביל ולהמחשה על שפתו ושיניו, בצורה שנראתה טבעית ואוטנטית, והוסיף שאחת השיניים שלו אינה יציבה עד היום (פ/16 ש' 19-21). גם תיאוריו אודות התנהלותו לאחר התקיפה הותירו רושם של תיאורי אמת: המתלון סיפר כיצד פנה לטיפול רפואי בקופת החולים משום שחשב שהפגיעה אינה חמורה, ורק בהמשך הופנה לבית החולים (פ/16 ש' 23-25), הוסיף ופירט את תחושותיו לאורך אותו יום בו הותקף ונאלץ להסתובב בין המוסדות הרפואיים ובהמשך להסיע את פועליו הביתה ומשם לנסוע למשטרה להגיש תלונה וכל זאת כשבגדיו מוכתמים בדם ("היה יום של טראומה, יום לא נעים, כל הבגדים שלי דם, הכל דם" - פ/24), ומסר עוד כיצד למחרת האירוע והתלונה הגיע אליו פועל של הנאשם ביקש את סליחתו שאז שקל "לוותר" לנאשם אם זה יטול אחריות ויתנצל משום שלא רצה לסבכו, אלמנט אותו חזר והדגיש במהלך עדותו (למשל פ/17 ש' 13).

הצורה האנושית והמפורטת בה סיפר המתלון על התנהלותו ותחושותיו ביום האירוע הותירו רושם של תיאור של התרחשות אוטנטית, בידי מי שחוה אירוע פוגעני אשר נחרת בזיכרונו. דבריו של המתלון השתלבו בראיות שהוצגו: המסמכים הרפואיים ת/1 שהעידו על החבלה בשפתו וכן כי הופנה מקופת החולים לבית החולים; והעובדה כי המתלון פנה להתלון במשטרה סמוך לאירוע, עוד באותו היום (עדות המתלון פ/24 ש' 14). עוד התרשמתי מכנותו של המתלון כשטען שלא חפץ ברעתו של הנאשם, מה עוד שלא הוצגה סיבה בשלה יטפול אשם בכזב על הנאשם.

5. המתלון הוסיף והתנער מניסיונותיה של ההגנה לערער את מהימנותו, במהלך חקירתו הנגדית. הוא לא הסתיר את רגשותיו לנוכח ניסיונות אלה, חזר ודחה אותם ובמקביל חזר והציע כי תיערך בדיקת פוליגרף לאימות טענותיו (למשל פ/19 ש' 2, פ/22 ש' 23). במסגרת זו הכחיש את גרסת הנאשם לפיה המתלון תקפו טרם הנגיחה בפניו או נטל כלים וחומרים ממנו. גם תגובות אלה, שהוצגו בצורה נחרצת שלעיתים גבלה בחוסר נימוס כלפי השואל, היו אותנטיות ומשכנעות.

6. הפערים עליהם הצביעה ההגנה בניסיון לערער את מהימנותו של המתלון הם, ברובם, בלתי מהותיים. כך בשאלה כמה זמן בדיוק חב כסף לנאשם (האם מספר חודשים או למעלה משנה). כך גם בניסיון להציג את טענת המתלון כי הוא אינו אדם אלים ככוזבת: ההגנה הראתה כי לחובת המתלון הרשעות בעבירות תעבורה בגין ריצה מאסר בעבודות שירות (פ/19-21). איני סבור כי מדובר בהפרכה של טענת המתלון, שעסקה בעבירות אלימות, או בסיבה שלא להאמין לו. בדומה, העובדה שבתעודה הרפואית ת/1 צוין ששיניו של המתלון לא נשברו ושאינו חבלות נוספות, דבר שלגישת ההגנה מעיד שטענת המתלון בעדותו כי נחבל

בשינוי היא הפרזה מצדו, הוסברה בצורה הולמת בידי המתלון: הוא טען כי שינוי זה (ולא נשברו), והוסיף וסיפר כי הופנה בידי קופת החולים לבית החולים לצורך טיפול בחתך בשפתו, ולכן הגיע לרופא שרשם את התעודה, שהינו פלסטיקאי ואשר התמקד בחבלות הפלסטיות (פ/23). הסבר זה הולם את התעודה ת/1, הכוללת הפניה של קופת החולים ל"מיון פלסטיקה" בשל חתך מורכב בשפה, ורישום שבוצע בבית החולים "שערי צדק" במחלקה לכירורגיה פלסטית. עוד יש לציין כי מהודעת הנאשם (זו של המתלון לא הוצגה בפני) עולה כי החוקרים למדו בזמן אמת שהמתלון נפגע גם בשינוי, והפנו שאלה ברוח זו לנאשם (ת/2 ש' 38). מכאן שטענת המתלון כי נפגע גם בשינוי אינה בגדר ניסיון הפרזה מאוחר וכוזב מצדו של המתלון. זאת ועוד, נפקות הסוגיה הנדונה אודות טיב החבלות היא ממילא מינורית, נוכח אישורו של הנאשם כי נגח בפניו של המתלון.

7. בשל כל אלה מצאתי את עדותו של המתלון מהימנה. אציין, עם זאת, כי בסוגיה אחת הוצג פער מהותי, וזאת בנוגע לפועלים שעבדו אצל המתלון, גסאן ומוחמד: המתלון טען בעדותו כי גסאן ראה אותו לאחר התקיפה ומוחמד "הוריד דברים מהאוטו" (פ/19 ש' 14). כשנשאל שוב, ותוך שניכר היה בתגובותיו שהשאלה החוזרת מעוררת אצלו את הצורך בהקפדה בנושא, השיב המתלון שאינו יודע אם הפועלים ראו את ההתרחשויות משום ש"הייתי על הרצפה" (פ/21 ש' 15). כשהוצג לו שבחקירת המשטרה אמר שגסאן ראה את הנאשם נוגח בו ומוחמד "היה עד לכל מה שקרה", אישר כי כך מסר והשיב שבחלוף הזמן הוא אינו זוכר וכי זכרונו היה טוב יותר סמוך לאירוע (פ/21 ש' 16-29).

8. המדובר בפער ממשי בדברי המתלון, אך אין בו "לצבוע" את כלל עדותו בצבעי כזב. התרשמתי כי דובר בתוצר של זיכרון לקוי בשילוב העובדה שהמתלון, שהותקף בהפתעה באירוע ונפל ארצה, לא ידע לומר בשכנוע מלא מה, אם בכלל, ראו הפועלים. לא מצאתי בסיס לקבל את טענת ההגנה בסיכומיה, לפיה המתלון טען בכזב בעדותו שהפועלים לא ראו את האירוע במטרה לסייע לתביעה "לכסות" על מחדלי המשטרה בגביית עדויותיהם של הפועלים (נושא שיידון בהמשך הכרעת הדין). נהפוך הוא, המתלון העלה בחקירתו הנגדית, באופן ספונטני, טרניה על כי הפועלים לא נחקרו, כשפנה (לב"כ הנאשם דווקא) ואמר "חקרתם את גסאן הלכתם הבאתם לחקירה? משהו. תעשו את העבודה שלכם כמו שצריך, לא שלוש שנים". כשב"כ הנאשם התרעם על הפניה אליו השיב המתלון "אני מדבר על כל המערכת" (פ/21 ש' 29-32). ניכר היה כי המתלון אינו מצוי ב"כללי המשחק" שבחקירה ובהליך הפלילי, אינו יודע מי אחראי לגבות את גרסאות הפועלים וממילא שאינו מבקש לסייע לתביעה בטענה כוזבת במישור זה.

9. בשל כל אלה אני מוצא להיסמך על גרסתו של המתלון.

עדות הנאשם

10. טרם דיון בתוכן העדות, יש לחדד את המצב המשפטי במסגרתו נמסרה: הנאשם אישר, כאמור, כי נגח במתלון וחבל בו, והעלה טענה לפיה עומד לו סייג מאחריות, הוא סייג ההגנה העצמית. זאת משום שביצע את המעשה בניסיון להתגונן מפני תקיפה מצדו של המתלון.

11. כידוע, חזקה על מעשה שנעשה בתנאים שאין בהם סייג לאחריות פלילית (סעיף 34 ח לחוק העונשין). משכך, במצב הדברים המתואר לעיל ולהבדיל מנטל השכנוע, מוטל נטל הבאת הראיה לקיומו של הסייג הנטען לאחריות על כתפי הנאשם (ע"פ 115/00 טייב נ' מדינת ישראל, פס' 39 (27.7.00); ע"פ 6331/11 אשתי נ' מדינת ישראל, פס' 9 (7.3.13)). עליו להציג ראיות שתעוררנה, לכל הפחות, ספק סביר בשאלת התקיימותה של סיטואציה העונה לתנאי ההגנה העצמית. היות שנטל השכנוע נותר על

התביעה, הרי שאם בסופו של יום ייווצר ספק כאמור, יזוכה הנאשם.

12. הנאשם לא עמד בנטל זה, ולא הציג משקל-נגד לעדות המתלונן שיש בו להקים ולו ספק סביר באשמתו. הוא בחר שלא להביא לעדות עדים מטעמו, לתמיכה בדבריו: בכלל זה לא זימן את בעל הדירה שלפי גרסתו בחקירה (עליה אעמוד בהמשך) נכח עמו בסמוך לאירוע מושא האישום, או פועל שלפי דבריו עבד עבורו בדירה וסיפר לו בסמוך לאירוע מושא האישום כי הנאשם נטל ממנו כלים וחומרי עבודה. הנאשם נמנע מלזמן עדים אלה הגם שלפי דבריו ניתן היה לעשות כן: הוא מסר שהוא בקשרים טובים עם בעל הדירה וכי הפועל הנדון עובד אצלו באופן קבוע. בעדותו הציג הסברים לא משכנעים להחלטתו זו, לפיהם לא זימן את בעל הדירה משום ש"אני לא רוצה לערב פה אנשים. גם כשזה מגיע לטובתי" ועל הפועל ביקש לגונן משום שהגיע מרקע של עבריינות ו"לא רוצה שיתקרבו למשטרה לא לעדות לא לטובה ולא לרעה" (פ/28 ש' 13-24). התהיות מדוע מסירת עדות להגנת הנאשם תסבך את הפועל, ומדוע נמנע הנאשם מזימונם של עדים אלה, נותרו ללא מענה הולם.

13. במצב דברים זה, מבוסס ניסיונו של הנאשם לעמוד בנטל להוכחת הסייג הנטען לאחריותו על גרסתו-שלו. הגם שמבחינה משפטית ניתן לעמוד בנטל הבאת הראיה להוכחת סייג באחריות גם בהיסמך על גרסת נאשם, הרי שבהליך זה הנאשם לא השכיל להציג גרסה שניתן לקבלה, ולו כבסיס ליצירתו של ספק סביר. העמדה אותה הציג הייתה בלתי אחידה ובלתי משכנעת, סבלה מניסיון ברור של הנאשם להתאים את דבריו לראיות שנחשפו בפניו במהלך פרשת התביעה, ולקתה בהגיגה הפנימי. אפרט:

14. הנאשם פתח את עדותו, בדומה למתלונן, בתיאור האופן בו יצר קשר עם המתלונן כדי לעבוד אצלו לאחר שהכירו דרך אתר אינטרנט העוסק בעבודה עברית, ובתיאור החוב שחב לו המתלונן בגין מספר ימי עבודה. לטענתו המתלונן "נעלם" ולאחר מספר ניסיונות לאתרו נואש הנאשם מלקבל את כספו. כעבור כשנה וחצי ביצע הנאשם עבודת שלד בדירה בשכונת רמות, ולמד כי המתלונן הופקד על ביצוע עבודות הפנים במקום. בשלב זה התקשר המתלונן לנאשם מספר פעמים ומסר כי ייתן לו כסף אך הנאשם, לטענתו, לא הקדיש לכך חשיבות רבה שכן מבחינתו "ויתרתי על הכסף". אלא שאז למד כי פועל של המתלונן נטל כלים וחומרי עבודה השייכים לנאשם. ביום האירוע הגיע הנאשם למקום ושמע מהפועל שלו "שהם לקחו עוד פעם משהו, והוא לא מתייחס אלי". הדבר הרגיו, והוא עלה לדירה כשהוא נסער ועצבני. משום שהיו אחרים במקום לא רצה לצעוק על המתלונן בנוכחותם, וביקש מהמתלונן לרדת עמו למטה (פ/26).

בשלב זה ירדו השניים אל מתחת לדירה, כשהנאשם צועד בראש והמתלונן בעקבותיו (פ/27, פ/31). כך התהלכו זה אחר זה, כשהנאשם בגבו אל המתלונן הצועד מאחוריו, במספר שבילים עד למרחק-מה מהבית. בשלב זה, כך לפי עדות הנאשם, הוא הסתובב לעברו של המתלונן על מנת לשוחח עמו. אלא, שאז הופתע לגלות את אגרופו של המתלונן שלוח קדימה לעבר פניו של הנאשם ומצוי במרחק קצר מהם, שבריר שניה לפני הפגיעה בפועל. הנאשם הסביר והדגים, לרבות בעזרת בא-כוחו כניצב, כי חזה באגרופ מונף מרחק קצר של מספר סנטימטרים מפניו (לדבריו: 10 ס"מ לכל היותר). במצב זה, כך טען, הגיב בתנועה אינסטינקטיבית "הראש שלי הלך לכיוון הפנים שלו. זה חלק מלהתחמק מהיד שלו". המתלונן הדגים תנועת ראש אשר עוקפת את האגרופ מימין ונוגחת בפניו של התוקף והוסיף והסביר כי מדובר בתנועה אותה הוא מלמד כמדריך קראטה בדרגה "דאן 3" (פ/26-27).

15. בחנתי בקפידה ובזהירות את עדותו של הנאשם. יוזכר כי עיקרה של מסכת הראיות במצב דברים של "גרסה מול גרסה", והגם שבית המשפט רשאי לקבוע את אחריותו של נאשם גם במצב זה, הרי שיש לנקוט מתונות וזהירות רבה טרם יישומה של אפשרות זו בהליך פלילי. זאת ועוד, כפי שיפורט בהמשך קיים קושי

בהתנהלות הרשות החוקרת בתיק זה, דבר המדגיש את חובת הזהירות. בשל שני אלה, נכון הייתי לקבל גם גרסת נאשם שאינה "מושלמת" או משכנעת כגרסתו של המתלונן, ובלבד שהיא מתקבלת על הדעת. זאת, כבסיס להרמת הנטל בו עסקנו לעיל ולביסוסו של ספק המספיק לזיכוי של הנאשם.

אלא, שגרסת הנאשם לא עמדה גם בדרישה מינימלית זו, ואין אלא לדחות אותה כגרסה החוטאת למציאות. מסקנה זו עולה מן השילוב שבין מספר נימוקים:

16. תחילה, התרחיש אותו הציג הנאשם בעדותו אינו התרחיש לו טען בחקירת המשטרה. בהודעתו ת/2 טען כי המתלונן תקף אותו במהלך ויכוח ביניהם אודות החוב הכספי. באותה הזדמנות הכחיש הנאשם מפורשות כי ביקש מן המתלונן לרדת עמו מן הדירה (ש' 23), וטען כי הוא עצמו שהה למטה יחד עם בעל הדירה. לפי אותה גרסה המתלונן, מטעמיו, ירד מן הדירה אליהם. אז, החל ויכוח סוער בין המתלונן לבין הנאשם על החוב הכספי. ויכוח, שכלל צעקות ואשר הסלים לכדי ניסיון של המתלונן לתקוף את הנאשם. עוד לא ניתן לאתר בגרסה אותה הציג הנאשם בהודעתו אמירה לפיה הותקף על-ידי המתלונן באגרופ. הנאשם אמר לחוקרו, פעמיים, כי המתלונן הניף או קירב את ידו לפניו תוך שהכריז כי הוא מסרב לתת לנאשם את כספו. בנוסף, בגרסה שמסר הנאשם בהודעתו לא טען הוא כי המתלונן נטל ממנו כלים וחומרים, או כי זהו הרקע לאירוע.

הנאשם חזר על גרסה זו פעמיים בחקירתו: בתחילה סיפר כי "בפעם לפני אחרונה שראיתי אותו היו קצת צעקות חילופי צעקות ביננו הוא אמר לי אני לא רוצה לתת לך את הכסף מה אתה מסוגל לעשות אמרתי לו אל תתעסק איתי הוא קירב את היד שלי [צ"ל: שלו-א.ג.] לכיוון הפנים שלי ואני פשוט תקפתי אותו הראש שלי הלך לכיוון הפנים שלו, אז הוא התעלף ירד לו דם אמרתי לו אני רוצה את הכסף בחזרה ושלא כדאי להרים עליי ידיים ועזבתי את המקום" (ש' 12-15). בהמשך ההודעה מסר הנאשם שוב תיאור מקביל, לפיו המתלונן "בא לתקוף אותי אמר לי 'אני לא רוצה להביא לך את הכסף מה תעשה ועשה לי תנועה ככה (הערת חוקר: עושה תנועת הנפה) היו צעקות היו עצבים... הוא בא עם היד שלו לכיוון הפנים שלו [צ"ל: הפנים שלי - א.ג.]" (ש' 31-34).

ההגנה ניסתה להציע, בסיכומיה, כי מדובר בפערים זניחים. איני יכול לקבל זאת. המדובר בשני תרחישים שונים במהותם: לפי זה שהוצג על ידי הנאשם בחקירת המשטרה, האלימות היא תוצר של עימות, מהלך של הסלמה של ויכוח סוער וקולני בין הנאשם לבין המתלונן. בתרחיש זה אף חזה הנאשם בתנועת ידו של המתלונן אשר הניף את ידו לעברו של הנאשם, ולחלופין קירב את ידו לעברו, תוך שהצהיר על סירובו לשלם לנאשם את כספו. לפי התרחיש שהציג הנאשם בעדותו, מאידך, אין המדובר בעימות שהסלים אלא במתקפה פתאומית ומפתיעה. לפי תרחיש זה צעד הנאשם כשהמתלונן צועד מאחוריו, הסתובב כדי לשוחח עם המתלונן והופתע לגלות את אגרופו של המתלונן קרוב לפניו, שבריר-שניה לפני המכה ומבלי שהמתלונן אומר דבר.

עוד הפנה ב"כ הנאשם, בסיכומיו, לטעויות שנפלו ברישום ההודעה ת/2: בציטטה הנזכרת לעיל נרשם "היד שלי" במקום "היד שלו" ו"הפנים שלו" במקום "הפנים שלי". נטען שלכן אין להסתמך על תיאור גרסת הנאשם המופיע בהודעה. איני מקבל זאת. המדובר, כאמור, בתיאור מהותי שונה של התרחשות האירוע בידי הנאשם, ולא בטעויות רישום או הגהה. הנאשם, כשנחקר על הפער בגרסאותיו, נמנע מלטעון כי הגרסה שנרשמה לא נאמרה על ידו (ראו פ/31 והדיון להלן בפסקה 18. ראו גם סוגיה נקודתית אחת שהוכחשה בידי הנאשם כמפורט שם). בנוסף, ההגנה לא טענה בפני החוקר שרשם את ההודעה, ניר בן חיים, כי רשם תרחיש שונה ממה שנאמר בפועל. טענתה במישור זה הועלתה, לראשונה, בסיכומיה. בשל כל אלה, אני דוחה את הטענה.

17. אמינותה של עדות הנאשם, בהקשר זה של הפער בגרסאותיו, מוסיפה ונחלשת בשים לב למהלך הדיון

ולעיתוי העלאתה. התרחיש שהציג הנאשם בעדותו, של ירידה משותפת מהדירה לבקשת הנאשם ועל מנת לשוחח, צעידה זה אחר זה, והסתובבות של הנאשם לעבר המתלון טרם הנגיחה בפניו, לא נשמע, כאמור, מפיו של הנאשם בחקירתו. למעשה, תרחיש זה נשמע מפיו של המתלון, עת העיד בבית המשפט. קשה להתעלם מכך שהנאשם, ששמע את עדות המתלון והחל להעיד סמוך לאחר סיומה, החליט בעדותו לשנות באופן משמעותי את גרסתו להתרחשות מושא האישום ולהתאימה במובנים רבים לתיאוריו של המתלון.

18. כאשר הוצגו בפני הנאשם במהלך עדותו הפערים שבין גרסאותיו, הוא לא הצליח לספק להם הסבר משכנע. תשובותיו התמקדו בניסיון לגשר על הפער בטענה לפיה ההתרחשות כללה גם ויכוח מילולי "בדרך מלמעלה מקומה שנייה ובדרך בשביל היו חילופי דברים... הייתי במרחק גדול ממנו ואז הוא נהיה יותר קצר, הייתי נסער, היו חילופי דברים, ממש הלכתי... בדרך כשירדנו היו דין ודברים וצעקות גם שלו וגם שלי" (פ/31 ש' 10-18). יוזכר כי בחקירת המשטרה הכחיש במפגיע שקרא למתלון לרדת עמו מהדירה וממילא שלא התווכח עמו בדרך מטה מן הדירה כפי שטען בעדותו. הנאשם ניסה להתמודד גם עם קושי זה וטען בבית המשפט כי להבדיל ממה שנרשם בהודעתו הוא דווקא אמר לחוקר כי קרא למתלון לרדת עמו מהדירה (פ/30 ש' 26). טענה מעין זו לא הוצגה בידי ההגנה לחוקר שגבה את הודעת הנאשם, היא סותרת את ההכחשה המפורשת בנושא זה המצויה בהודעת הנאשם, וניכר היה שמדובר בניסיון לא אמיתי של הנאשם להתמודד עם הקשיים שבגרסאותיו. עוד יוזכר כי הנאשם טען בעדותו כי צעד בגבו אל המתלון, שצעד בעקבותיו ובמרחק-מה ממנו. הנאשם אף הדגיש כי במהלך זה לא פנה לעבר הנאשם ולא היה דין-ודברים ביניהם כשהם פנים מול פנים (פ/31 ש' 15). בניסיון ליישב תיאור זה עם אמירתו לפיה השניים ניהלו "חילופי דברים", נאלץ הנאשם להציג תרחיש לא שגרתי לפיו תוך-כדי הצעידה קדימה הוא צעק אחורה לעברו של המתלון, כשהוא אחוז בסערת רגשות (פ/30 ש' 20). זהו תיאור נוסף שקשה לקבלו.

19. סוגיה אחרונה זו מובילה אותנו למישור שני של קשיים בגרסת הנאשם: מישור, העוסק בהגיגה הפנימי של הגרסה, שכאמור מציגה תרחיש לפיו הנאשם ירד מן הדירה מטה ופסע, כשהוא זועם, בשבילים הסמוכים לדירה, כשהוא בגבו אל המתלון הצועד אחריו.

תיאור זה אינו יכול להתקבל. על חוסר הסבירות שבתרחיש של ניהול ויכוח סוער, בצעקות, אודות החוב הכספי כאשר השניים צועדים זה בעקבות זה לקראת שיחה ביניהם עמדתי לעיל.

קושי נוסף ומשמעותי עניינו בתייה כיצד ידע הנאשם להפסיק לצעוד ולהסתובב לעברו של המתלון על מנת לשוחח עמו, וזאת דווקא באותו רגע בו השיגו המתלון והניף את אגרופו בניסיון להכותו, ודווקא באותו שבריר-שניה בו הגיע האגרופ למרחק של סנטימטרים ספורים מראשו של הנאשם ועמד לפגוע בו. תהיה זו נותרה ללא מענה. הנאשם לא הציג בעדותו כל הסבר ל"טריגר" שעשוי היה להביאו להסתובב דווקא בעיתוי מכריע זה. נהפוך הוא, הוא הציג תיאור של סיבוב תמים ומקרי לעבר המתלון כדי לשוחח עמו, ואת הפתעתו לנוכח התמונה שנגלתה לנגד עיניו, של האגרופ העומד לחבוט בפניו. זאת מבלי להזכיר רעש, קריאה, או סיבה אחרת שגרמה לו להסתובב. המדובר בצירוף מקרים כה יוצא דופן, שקשה לקבל כי התרחש בפועל.

20. מישור שלישי הפועל לחובת הנאשם עוסק בתגובתו סמוך לאחר הפגיעה במתלון: הנאשם נמלט מן המקום כשהוא מותיר את המתלון על הרצפה, פצוע ומדמם. זאת עשה בניסיון אשר, כך מסקנתי, מעידות על תחושת אשם.

אמנם, הימלטות מעין זו יכולה לנבוע גם מסיבות "תמימות" כגון לחץ או בהלה נוכח תוצאות המעשה. כך טען הנאשם בעדותו (פ/27 ש' 17). אלא, שאף במישור זה מדובר בגרסה "משופרת" שהוצגה בעדות, שכן בחקירתו

טען הנאשם שברח מן המקום "כי פחדתי שאני לא ימשיך לפגוע בו כי הוא היה על הריצפה עד היום הוא לא הביא לי את הכסף..." ובהמשך שוב "אני ברחתי לא רציתי להמשיך לפגוע בו" (ת/ש' 19 ו-39). כמצוטט לעיל, הנאשם אף תיאר בהודעתו כי לפני בריחתו הוסיף ודרש מן המתלונן הפגוע את כספו (ש' 14-15). דברים אלה מקשים לקבל את ההסבר שהוצג בעדות לראשונה, לפיו דובר בבריחה מתוך בהלה. הם מתיישבים עם תרחיש של נאשם זועם וכעוס, שבלהט האמוציה ועל רקע תחושותיו בנוגע לחוב הכספי נגח במתלונן ופגע בו, ואף חש כי האמוציות שחש יובילו אותו להוסיף ולתקוף את המתלונן בדומה למתקפה שכבר ביצע, ועל כן עזב את המקום.

עוד יצוין כי הנאשם לא ניגש למשטרה (לדווח על תקיפתו בידי המתלונן כנטען על ידו) אלא המתין משך תקופה עד שנקרא לחקירה ביום 29.1.14, כחמישה חודשים לאחר האירוע. זאת בהמשך ישיר לבריחתו מהמקום. בשל כל אלה, יש בהימלטותו ממקום האירוע כדי לחזק את הראיות נגדו.

21. השילוב שבין המישורים השונים אינו מאפשר לראות בעדותו של הנאשם כמספקת בסיס איתן ואמין, ולו ברמה המספיקה לעורר ספק סביר, לטענה שהעלה בדבר סייג ההגנה העצמית. לכן, למרות שהייתי נכון להסתפק ברף ראייתי נמוך-יחסית לצורך עמידה בנטל הנדון וזאת מהסיבות שתוארו לעיל, איני יכול לקבוע שהנאשם עמד בקריטריון הנדרש.

מחדלי חקירה

22. בסיכומיה הדגישה ההגנה סוגיה זו. נטען כי מאמצי המשטרה לאתר את פנחס, בעל הדירה בה בוצעו העבודות בידי הנאשם ובידי המתלונן, ואת הפועלים גסאן ומוחמד, לקו בחסר וכי די בכך להביא לזיכויו של הנאשם.

23. אני מקבל כי נפל פגם בהתנהלות החקירה. המתלונן מסר את תלונתו ביום האירוע - 22.8.13. לפי הראיות שהוצגו, לאחר שנגבתה הודעתו הושהה הטיפול בתלונתו משך מספר חודשים. הנאשם נחקר רק ביום 29.1.14. בנוסף, המתלונן מסר בתלונתו את שמותיהם של הפועלים גסאן ומוחמד, וכנזכר לעיל מסר שגסאן ראה את הנגיחה ומוחמד "היה עד לכל מה שקרה" (עדות המתלונן, פ/ש' 21 ו-16). הנאשם סיפר בחקירתו על בעל הדירה, אדם בשם פנחס, וכאמור טען שפנחס היה עמו כאשר המתלונן ירד מן הדירה והחל עימות מילולי ובהמשך פיסי.

לפי הראיות שהוצגו, הניסיון הראשון לאתר מי מן הפועלים או את פנחס התרחש רק בחלוף תקופה ניכרת. לפי מזכרו של החוקר רושל אברמוב מיום 21.8.14, הוא התקשר באותו היום לפנחס אשר השיב כי הוא אינו מעוניין למסור עדות וכי לא ראה את התקיפה. החוקר אברמוב התקשר גם למוחמד שמסר כי אינו זוכר דבר ואינו מעוניין למסור עדות (ת/6). חלפה תקופה נוספת, ולפי נ/1 התקשר החוקר אמיר יהלום פעמיים לגסאן ביום 25.1.15, אך השיחה הועברה לתא הקולי. באותו היום התקשר החוקר יהלום למוחמד וביקש לזמנו לחקירה, אך הלה מסר שהוא אינו יכול להגיע לחקירה בהעדר אישור כניסה. לפי המזכר ת/5, ניסה החוקר ניר בן חיים להשיג את הפועלים גם ביום 23.2.15, אך גסאן לא היה זמין והטלפון של מוחמד היה תפוס (ת/5). הוצגו מזכרים נוספים של החוקר בן חיים מיום 4.3.15, לפיהם באותו יום טלפן למוחמד, ושמע מפיו כי "אינו יכול להעיד וגם לא מעוניין הן מכיוון שהוא תושב שטחים והן מכיוון שלא ראה שום תקיפה" (ת/4). עוד טלפן באותו יום לגסאן, שמסר כי הוא אינו מעוניין להעיד (ת/3).

24. החודשים שחלפו מאז הגיעו הפרטים הרלבנטיים לידיעת המשטרה ועד לניסיון לאתר מי שעשויים להיות

עדי ראיה ולחקור אותם מקימים קושי. החוקר בן חיים הסביר זאת בעומס תיקי חקירה הקיים בתחנת המשטרה הרלבנטית, תחנת שפט, ובצורך לתת עדיפות לתיקים דחופים (פ/13 ש' 14). החוקרים יהלום ואברמוב העידו כי עסקו בפעולות נקודתיות ולא ידעו לספק הסברים נוספים.

אילוץ המשטרה מובנים, ואין להתעלם מהם בעת שקילת טענות למחדלי חקירה. ועם זאת, שיקולי עומס לא יכולים לספק מענה שלם להמתנה כה ממושכת טרם ניסיון לאתר מי שהוצגו, תחילה, כעדי ראיה לאירוע. זאת בפרט בחקירה במסגרתה התעוררה מחלוקת עובדתית אודות התפתחות האירוע. עוד לא הוצג הסבר הולם מדוע, לאחר שהחוקרים כבר הגיעו לטפל בתיק החקירה הנדון וזימנו את הנאשם לחקירה בשלהי ינואר 2014, ולאחר שגבו את הודעתו, המתינו הם תקופה משמעותית נוספת טרם החלו בניסיונות לאתר את פנחס ואת הפועלים. לבסוף לא הוסבר מדוע, לאחר שגסאן מסר שאינו מעוניין להעיד, הסתפקה בכך המשטרה ולא נעשה ניסיון להביאו לחקירה (וזאת בשים לב לדברי המתלונן לפיהם גסאן מתגורר בעיר העתיקה בירושלים - פ/19 ש' 11).

25. המדובר אפוא במחדל. מהו משקלו? ההלכה הפסוקה לעניין זה קובעת כי אין בקיומם של מחדלים, כשלעצמם, כדי להביא לזיכוי של נאשם ויש לבחון את נפקותם ובפרט האם קופחה הגנת הנאשם בשלם. עוד תישקל מידת הפגיעה והאם ניתן היה לתקן את המחדל באמצעים כגון זימון עדים לעדות בבית המשפט. "נפקותו של המחדל תלויה בתשתית הראייתית שהניחה התביעה ובספקות אותם מעורר הנאשם, והשלכותיו תלויות בנסיבותיו של כל עניין ועניין" (ע"פ 9536/11 סרור נ' מדינת ישראל (16.9.14)). ראו גם ע"פ 1645/08 פלוני נ' מדינת ישראל פ"ס' 30 (3.9.09).

26. האם קיפח הפגם בהתנהלות החקירה את הגנת הנאשם באופן המצדיק את זיכוי? אני סבור כי התשובה לכך היא בשלילה.

27. ראשית, ועיקר, יש לבחון לא רק את ה"אין" (את הראיות שהחוקרים לא הצליחו לגבות), אלא את ה"יש": את הראיות שנגבו והוצגו בפני בית המשפט, על ידי שני הצדדים. כפי שפורט לעיל, הפגם האמור, בשילוב טיב הראיות שהוא בבחינת "גרסה מול גרסה", הובילני ליישומם של מבחן מקל בבחינתה של גרסת הנאשם כבסיס לזיכוי. הגרסה, ויותר נכון - הגרסאות שהציג, לא עמדו גם במבחן זה, מהטעמים שפורטו לעיל. עוד יש לזכור כי לתלונתו של המתלונן נוסף אישורו של הנאשם כי נגח במתלונן וגרם לחבלות הנדונות. טענתו כי עשה כן במהלך של התגוננות הופרכה בעדותו המשכנעת והאמינה של המתלונן, הנתמכת במסמכים הרפואיים, בהגעתו להתלונן ביום האירוע ובהימלטותו של הנאשם מן המקום בנסיבות שפורטו לעיל, כשהוא מותיר את המתלונן חבול ומדמם. הנאשם, מנגד, הציג גרסה משתנה, בלתי מהימנה ובלתי מתקבלת על הדעת, ולא עמד בנטל שמטיל עליו הדין לעניין ביסוס הסייג לאחריותו. לכן, שוכנעתי מעל לספק כי הנאשם ביצע את התקיפה הנדונה, שלא מתוך ניסיון להתגונן. במצב דברים זה, אני סבור כי יש לראות במחדלי החקירה משום גורם המטה את הכף לעבר זיכוי.

שנית, יש לזכור כי המתלונן, ולא הנאשם, הוא שמסר את שמותיהם של הפועלים, וכי למרות השיהוי בביצועם הרי שבסופו של יום הניבו ניסיונות האיתור של פנחס והפועלים תשובות של פנחס ומוחמד לפיהן הם לא ראו את התקיפה. גם אם ניתן היה להגיע לתשובות אלה קודם לכן, הרי שמשנמסרו הדבר גורע משמעותית מן האפשרות כי המחדל פגע בהגנת הנאשם. לכך יש להוסיף כי הנאשם עצמו אינו יודע מה היה נמסר מפיהם של העדים, ולא ביקש לזמנם לעדות כדי לבחון זאת (או לזמן את הפועל שלו, כפי שהוזכר לעיל).

ושלישית, למרות השיהוי בביצועם וכמפורט לעיל הוצגו הוכחות למספר ניסיונות של חוקרי המשטרה לאתר את

העדים הרלבנטיים, עד שנתקלו בתשובות האמורות. הדבר גורע, במידת מה, ממשקלו של המחדל הנדון.
28. כל אלה מביאים אותי למסקנה כי אין להורות על זיכוי של הנאשם בשל הפגמים שנפלו בהתנהלות החקירה.

ממצאים והכרעה

29. אני מאמץ את גרסת המתלונן וקובע כי הנאשם, בעת שצעד לפני המתלונן, הסתובב לעברו ונגח בפניו בהפתעה. זאת על רקע הסכסוך הכספי ביניהם, מבלי שקדמה למעשי הנאשם תקיפה מצדו של המתלונן ותוך גרימת החבלות המפורטות בכתב האישום. הסיבוב לעבר המתלונן טרם הנגיחה, האקט האלים עצמו וכן הסכסוך שברקע האירוע מעידים על החלטה מודעת של הנאשם לבצע את התקיפה. בנוסף הנגיחה בפנים, מעצם טיבה, מקימה חזקה למודעות של הנאשם כי מעשיו עלולים לגרום לחבלה של ממש, כפי שנגרמה בפועל. הנאשם לא סתר חזקה זו ועל כן מתקיים גם היסוד הנפשי הנדרש.

על כן, מורשע הנאשם בעבירה של תקיפה הגורמת חבלה ממש, לפי סעיף 380 לחוק העונשין.

30. בהתאם לעמדותיהם שהוצגו ביום 5.6.16, ניתנת הכרעת הדין ללא דיון במעמד הצדדים. **המזכירות תשלח עותק לצדדים.**

31. **טיעון לעונש יישמע ביום 19.7.16 שעה 9:30.**

32. **החלטה זו תועבר לממונה על עבודות השירות,** שיגיש חוות דעת אודות הנאשם וזאת עד למועד הדיון האמור. המזכירות תצרף להעתק הנשלח לממונה את פרטי הקשר של ב"כ הנאשם ובמידת האפשר גם את אלה של הנאשם, לצורך זימונו של הנאשם לראיון אצל הממונה. אני מדגיש שאין בהפניה זו משום אמירה או רמז לפיהם ייגזר על הנאשם עונש של מאסר בעבודות שירות (ממילא טרם נחשפתי לנתונים הרלבנטיים לגזירת העונש), וכי הדבר מבוצע אך בשל הוראות החוק בנדון ולמען ייעול ההליך.

ניתנה היום, ז' סיוון תשע"ו, 13 יוני 2016, בהעדר הצדדים.